

НАШЕ НАСЛЕДИЕ

С. Я. Новікаў

АД МІНСКАГА ІНЯЗА ДА ЛІНГВІСТЫЧНАГА ЎНІВЕРСІТЭТА

В статье автор продолжает исследование важнейших страниц истории МГПИИЯ в начале 1990-х годов на этапе его реорганизации в Минский государственный лингвистический университет – МГЛУ, когда особенно значимые изменения в жизни одного из ведущих высших учебных заведений суверенной Беларуси были прочно связаны с именем четвертого ректора – Владимира Васильевича Макарова. Благодаря его широким профессиональным знаниям, опыту работы в международных организациях и личным усилиям удалось мобилизовать трудовой коллектив университета на решение сложных задач в свете возрастания требований к профессиональным качествам специалиста, а также превратить университет в головной центр филологической подготовки по иностранным языкам и практическому переводу, учебный, научно-методический и научный комплекс непрерывного двухступенчатого образования в Республике Беларусь.

Гісторыя Мінскага іняза на мяжы 80/90-х гг. XX ст. была трывала звязана з дзейнасцю рэктара – У. В. Макарава, які да моманту прызначэння на гэтую адказную пасаду меў даволі багаты вопыт навуковай, адміністрацыйнай і выхаваўчай работы, працуючы на працягу амаль чатырох дзесяцігоддзяў на розных пасадах ва ўстановах вышэйшай адукацыі ў РСФСР, Малдавіі і БССР, а таксама быў камандзіраваны пастаянным прадстаўніком нашай краіны па пытаннях адукацыі, навукі і культуры пры ЮНЭСКА [1, арк. 2 адв., 60, 70; дадатак].

Дзейнасць У. В. Макарава на пасадзе рэктара паказвае, што на працягу даволі кароткага, але надзвычай складанага перыяду адбылася рэарганізацыя Мінскага іняза, які пачаў афармляцца ў самастойны цэнтр педагагічнай і філалагічнай адукацыі, навукі і культуры ў сістэме прафесійнай падрыхтоўкі настаўнікаў замежных моў і рэферэнтаў-перакладчыкаў з улікам больш адэкватнага адказу на выклікі рынкавай эканомікі для суверэннай беларускай дзяржавы.

У адпаведнасці з загадам Міністра народнай адукацыі БССР № 53-К ад 22.06.1990 г. на аснове рашэння Калегіі Дзяржадукацыі СССР рэктарам Мінскага дзяржаўнага педагагічнага інстытута замежных моў (пасля правядзення ў працоўных калектывах ВНУ шырокай выбарчай кампаніі) быў зацверджаны доктар філалагічных навук, прафесар У. В. Макараў у парадку яго пераводу з Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У.І. Леніна [1, дадатак 2].

Марачы аб педагагічнай дзейнасці, У. В. Макараў бачыў сябе ў ролі настаўніка французскай мовы ў сярэдняй школе, дзеля чаго ён паступіў на факультэт замежных моў (аддзяленне французскай мовы) Калінінскага¹ дзяржаўнага педагагічнага інстытута імя М. І. Калініна (навучаўся з верасня 1946 па ліпень 1949 г.). Аднак пасля атрымання дыплама аб вышэйшай

¹ Маецца на ўвазе расійскі горад Цвер, які ў лістападзе 1931 г. атрымаў сваю новую назву ў гонар Старшыні ЦВК СССР М. І. Калініна. У 1990 г. была адноўлена гістарычная назва горада.

адукцыі з прысваеннем кваліфікацыі і звання настаўніка сярэдняй школы ён ўбачыў новую перспектыву і, свабодна валодаючы некалькімі замежнымі мовамі, змог паступіць у аспірантуру гэтага ж інстытута, дзе навучаўся з лістапада 1949 г. па 1952 год. Пасля яе заканчэння на працягу 2 гадоў працаваў асістэнтам кафедры французскай мовы [1, арк. 2 адв.]. У канцы сакавіка 1954 г. паспяхова абараніў кандыдацкую дысертацыю, пра што сведчыць рашэнне Савета Маскоўскага педагагічнага інстытута імя У. П. Пацёмкіна аб прысуджэнні У. В. Макараву ступені кандыдата філалагічных навук [Там жа, арк. 9]. З верасня 1954 г. да ліпеня 1959 г. выконваў абавязкі дацэнта і загадчыка кафедры французскай мовы. Да жніўня 1962 г. загадваў кафедрай французскай мовы гэтага ж інстытута.

Далей ён працягвае працу ў якасці загадчыка кафедры раманскай філалогіі ў Бельцкім дзяржаўным педагагічным інстытуце імя Алекі Русо Малдаўскай ССР [Там жа, арк. 2 адв., 7; дадатак]. У характарыстыцы, выдадзенай У. В. Макараву ў 1964 г., адзначалася, што за час работы на пасадзе ён зарэкамендаваў сябе як добры і дасведчаны выкладчык, аўтарытэтны кіраўнік кафедры, прафесіянальны лінгвіст з шырокімі ведамі ўвогуле, і ў вобласці раманскага мовазнаўства – ў прыватнасці. Валодае замежнымі мовамі, у тым ліку французскай, румынскай, іспанскай, італьянскай, партугальскай, англійскай, нямецкай і малдаўскай [Там жа, арк. 2, 2 адв., 7].

Згаданую характарыстыку У. В. Макараў падаў разам з іншымі неабходнымі дакументамі ў конкурсную камісію вучонага савета Мінскага ініяз. 25.06.1964 г. было зацверджана рашэнне аб абранні У. В. Макарава на вакантную пасаду загадчыка кафедры іспанскай мовы [Там жа, арк. 13 а]. З 16.11.1964 г. малады вучоны прызначаецца выконваючым абавязкі прарэктара па навуковай рабоце, на якую зацвярджаецца загадам Міністэрства вышэйшай адукацыі БССР [1, дадатак], але разам з тым не пакідае выконваць абавязкі загадчыка кафедры іспанскай мовы. У канцы 1968 г. у адрас міністэрства ад імя рэктара, сакратара парткама і старшыні мясцовага камітэта было накіравана хадайніцтва аб узнагароджанні У. В. Макарава знакам «Выдатнік народнай адукацыі» [Там жа, арк. 31]. Самааддана працуючы на пасадзе прарэктара, Макараў актыўна спрыяў развіццю беларускай раманістыкі, прыцягваючы ў інстытут навукоўцаў з Масквы і Ленінграда. Можна сцвярджаць, што дзякуючы яму, была створана навуковая школа раманістыкі на факультэце іспанскай мовы, якая знаходзіла надзейную падтрымку ў вядучага айчыннага спецыяліста ў галіне агульнага і раманскага мовазнаўства, члена-карэспандэнта АН СССР прафесара Р. А. Будагова.

У ліпені 1969 г. У. В. Макараў па ўласнай просьбе быў вызвалены ад выканання абавязкаў прарэктара на навуковай рабоце і пераведзены на пасаду дацэнта кафедры іспанскай мовы. У канцы кастрычніка ён быў абраны па конкурсе на штатную пасаду дацэнта кафедры лексікалогіі іспанскай мовы [Там жа, арк. 39]. У адпаведнасці з рашэннем вучонага савета інстытута і загадам рэктара ад 27.12.1969 г. У. В. Макараў пераводзіцца з 1 студзеня 1970 г. на пасаду старшага навуковага супрацоўніка для

выканання двухгадовага плана навукова-даследчай работы і завяршэння падрыхтоўкі доктарскай дысертацыі. З 1.01.1972 г. ён займае пасаду дацэнта кафедры лексікалогіі іспанскай мовы, якую ўзначаліў ў канцы месяца пасля праходжання па конкурсе [1, арк. 55].

У снежні 1972 г. паспяхова абараняе доктарскую дысертацыю. 2 сакавіка 1973 г. рашэннем ВАК СССР У. В. Макарава была прысуджана вучоная ступень доктара філалагічных навук. У чэрвені гэтага ж года ён абіраецца па конкурсе на вакантную пасаду прафесара кафедры лексікалогіі іспанскай мовы [Там жа, арк. 58]. У пачатку 1974 г. рашэннем ВАК СССР ён быў зацверджаны ў вучоным званні прафесара па кафедры лексікалогіі іспанскай мовы [Там жа, арк. 60].

З канца жніўня 1974 г. на працягу 3,5 года працуе загадчыкам кафедры замежных моў у Мінскім дзяржаўным педагагічным інстытуце імя А. М. Горкага [Там жа, арк. 70], затым было ЮНЭСКА. У ліпені 1984 г., пасля працы ў міжнароднай арганізацыі, ён прызначаецца загадчыкам кафедры замежных моў у БДУ імя У. І. Леніна.

У час педагагічнай працы і навуковай дзейнасці У. В. Макараў выязджаў у замежныя камандзіроўкі, у тым ліку: у жніўні – верасні 1959 г. у Францыю, у жніўні 1965 г. – на канферэнцыю ЮНЭСКА ў Венгрыю; у сакавіку 1968 г. – на міжнародную канферэнцыю ў Румынію; у ліпені – жніўні 1970 г. – у Францыю.

Назначэнне У. В. Макарава на пасаду рэктара МДПІЗМ адбылося на рубяжы 1980/90-х гадоў, калі намеціўся адыход ад савецкай сістэмы адукацыі і ў рамках агульнадзяржаўнай палітыкі пачыналася фарміраванне ўніверсітэцкай сістэмы вышэйшай адукацыі ў суверэннай Беларусі. Рэарганізацыя інстытута ў лінгвістычны ўніверсітэт – адна з цэнтральных задач, вырашэннем якой быў заклапочаны рэктар з першых дзён працы на гэтай адказнай пасадзе.

Першым крокам на гэтым шляху стала прыняцце Статута МДПІЗМ, які быў зацверджаны Саветам інстытута 28 снежня 1990 г. Паводле першага раздзела «Агульныя палажэнні» Мінскі ініяз, з’яўляючыся структурным звяном сістэмы народнай адукацыі БССР, павінен быў ў бліжэйшыя гады пераўтварыцца ў цэнтр педагагічнай падрыхтоўкі па замежных мовах, філалагічнай адукацыі, навукі і культуры [2, арк. 1]. Кіруючымі органамі замацоўваліся два савета: вучоны і вялікі. У склад апошняга ўваходзіў 101 чалавек, уключаючы рэктара [Там жа, арк. 1 адв.]. Для разгляду асноўных пытанняў навукова-педагагічнай дзейнасці інстытута пры рэктары і пад яго старшынствам ствараўся вучоны савет у складзе 50 чалавек, які фарміраваўся тайным галасаваннем на сходах працоўных калектываў, у тым ліку ў студэнцкіх групах і г.д. Тэрмін яго паўнамоцтваў доўжыўся 5 гадоў [Там жа, арк. 3, 3 адв.].

Зацверджаныя Статутам палажэнні былі звязаны з працэсам агульнадзяржаўнага рэфармавання сістэмы вышэйшай адукацыі, адным з напрамкаў

якога было стварэнне ўніверсітэтаў. Гэта пытанне не раз абмяркоўваецца на пасяджэннях вучонага савета Мінскага дзяржаўнага педагагічнага інстытута замежных моў на працягу першай паловы 1991 года.

15 сакавіка адбылося ў пэўным сэнсе гістарычнае пасяджэнне вучонага савета інстытута, на якім да разгляду выносілася наступнае пытанне: «Ад інстытута замежных моў да лінгвістычнага ўніверсітэта». З дакладам на гэтую тэму выступіла рэктар Маскоўскага дзяржаўнага лінгвістычнага ўніверсітэта прафесар І. І. Халева [3, арк. 127–128]. Але абмеркаванне гэтага пытання на той момант не прывяло да канкрэтных рашэнняў, датычных новай назвы. У маі таго ж года рэктар інстытута зноў звяртае ўвагу на неабходнасць вырашэння двух неадкладных пытанняў: 1) аб статусе навучальнай установы (лінгвістычнага, гуманітарнага, гуманітарна-лінгвістычнага ўніверсітэта); 2) аб двухступеньчатай адукацыі [4, арк. 152]. Пастанова зацвердзіла наступныя рашэнні: 1) рэктару ад імя вучонага савета хадайнічаць перад Міністэрствам народнай адукацыі БССР аб прысуджэнні інстытуту статусу ўніверсітэта; 2) рэктарату даручалася вызначыцца з назвай будучага ўніверсітэта і абмеркаваць яе на чарговым пасяджэнні Савета інстытута; 3) ухвалялася ўвядзенне двухступеньчатай мадэлі арганізацыі вучэбнага працэсу: 1-я ступень – бакалаўр, 2-я – магістр [Там жа, арк. 156].

Канчатковае рашэнне па пытанні аб рэарганізацыі Мінскага дзяржаўнага педагагічнага інстытута замежных моў у Беларуска лінгвістычны ўніверсітэт прыняў вучоны савет 27 чэрвеня 1991 г., на якім прагучалі аргументы на карысць неабходнасці стварэння адметнай навукова-навучальнай, культурна-краіназнаўчай і выхаваўчай установы ў нацыянальнай сістэме лінгвістычнай адукацыі суверэннай Беларусі [5, арк. 165]. Праз 2 гады ў кастрычніку 1993 г. Мінскі дзяржаўны педагагічны інстытут замежных моў быў перайменаваны ў Мінскі дзяржаўны лінгвістычны ўніверсітэт¹.

Аснову рэарганізацыі і перспектыву развіцця будучага ўніверсітэта кіраўніцтва інстытута бачыла ва ўмацаванні штату ППС з ліку вучоных з навуковымі ступенямі і вучонымі званнямі. У канцы 1980-х у інстытуце працавалі 43 % выкладчыкаў з навуковымі ступенямі [6, с. 223], а на 10.01.1995 г. іх доля ў штатным раскладзе з 540 адзінак павялічылася да 46,8 % [7, арк. 68]. У аспірантуры навучаліся 52 чалавекі на дзённай форме і 18 – завочна, сярод якіх 22 выкладчыкі і супрацоўнікі інстытута. У спецыялізаваным вучоным савеце за 1990 г. былі абаронены 24 дысертацыі, з іх 7 – выкладчыкамі інстытута [8, арк. 86–87].

¹ Мінскі дзяржаўны педагагічны інстытут замежных моў быў перайменаваны ў Мінскі дзяржаўны лінгвістычны ўніверсітэт – МДЛУ – у адпаведнасці з загадам № 309 Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 22.10.1993 г. на аснове пастановы № 700 Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 13.10.1993 г. «Аб перайменаванні Мінскага дзяржаўнага педагагічнага інстытута замежных моў у Мінскі дзяржаўны лінгвістычны ўніверсітэт». Паводле загада № 290 Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 11.06.2001 г. і загада № 90 рэктара ўніверсітэта ад 18.07.2001 г. Мінскі дзяржаўны лінгвістычны ўніверсітэт перайменаваны ва ўстанову адукацыі «Мінскі дзяржаўны лінгвістычны ўніверсітэт». *(Аўтар выказвае падзяку за выданыя архіўныя даведку загадчыцы архіва ўніверсітэта Т.Ч. Клак.)*

Над завяршэннем навуковых тэм у 1990 г. працавалі 496 выкладчыкаў, 80 аспірантаў, 1420 студэнтаў і 9 штатных супрацоўнікаў. У рамках дагавораў былі задзейнічаны 72 выкладчыкі (2 доктары і 39 кандыдатаў навук), 5 аспірантаў і 48 студэнтаў. На Рэспубліканскі конкурс было прадстаўлена 49 студэнцкіх работ, з іх 10 – былі адзначаны дыпламамі Міністэрства народнай адукацыі БССР; 4 атрымалі спецыяльныя дыпламы, 33 работы рэкамендаваны для ўдзелу ва Ўсесаюзным конкурсе. Дыпламамі адзначаны навуковыя кіраўнікі Т. М. Суша, С. І. Маісеенка, Ю. Л. Шкляр, М. І. Чэхаўскіх [8, арк. 80–85].

З мэтай удасканалення вучэбна-выхаваўчай работы і павышэння яе якасці ў працэсе падрыхтоўкі спецыялістаў на парадак дня работы рэктарата, факультэтаў і кафедраў інстытута было пастаўлена пытанне аб выкладанні вучэбных дысцыплін на беларускай мове [9, арк. 44]. На кафедры педагогікі на снежаньскім пасяджэнні 1990 г. у якасці пастановы прымаецца канкрэтнае рашэнне аб выкананні гэтага пытання [10, арк. 25–26].

Да ліку важнейшых задач адносілася падрыхтоўка замежных грамадзян: 1 кастрычніка 1990 г. налічвалася 93 студэнты з 28 краін свету, у тым ліку з Афганістана, Балівіі, Індыі, Рэспублікі Йемен, Лівана, Мадагаскара, Марока, Палесціны, Руанды, Сірыі, Самалі, В'етнама, Судана, Сьера-Леонэ, Туніса, Уганды, Чада, Шры-Ланкі, Эквадора і Эфіопіі і інш. На 10 лістапада колькасць студэнтаў павялічылася да 167 чалавек [11, арк. 29–30], тады як у 1980/1981 навучальным годзе на падрыхтоўчым факультэце для замежных грамадзян навучаліся 109 студэнтаў [12, арк. 60].

Пачатак 1991/92 навучальнага года паставіў на парадак дня пытанне аб вызначэнні будучага статусу грамадскіх навук у інстытуце. Так, на пасяджэнні Савета 18.09.1991 г. было прынята рашэнне аб скасаванні кафедраў філасофіі, палітычнай эканоміі, палітычнай гісторыі і паліталогіі ў канцы першага семестра (у студзені 1992 г.) і адначасова аб заснаванні з лютага 1992 г. новых кафедраў філасофіі, эканамічных навук і гісторыі. У чэрвені прайшлі выбары іх загадчыкаў, якія адпаведна ўзначалілі: прафесар В. Л. Акулаў і дацэнты А. Я. Разумаў і С. Я. Новікаў. На гэтым жа пасяджэнні была ўнесена прапанова аб адкрыцці кафедры тэорыі і гісторыі культуры. Выконваючым абавязкі загадчыка быў прызначаны прарэктар па навуковай рабоце прафесар А. Я. Міхневіч [13, арк. 7–8].

Стварэнне новай кафедры цалкам адпавядала аднаму з важных прынцыпаў універсітэцкай адукацыі – укараненню на ўсёй адукацыйнай прасторы ВНУ элементаў культуры, пачынаючы ад насычэння вучэбнага працэсу культуралагічнымі матэрыяламі, збліжэння на гэтай аснове з іншымі дысцыплінамі праз культуру краіны вывучаемай мовы і завяршаючы стварэннем адчування агульнай культурнай атмасферы жыцця інстытута. Кафедра праводзіла мэтанакіраваную працу, ставячы перад сабой галоўную мэту ў падрыхтоўцы моладзі да дыялогу культур і цывілізацый. У пазаўрочны час рэгулярна праводзіліся розныя факультатывы.

План рэарганізацыі інстытута ва ўніверсітэт прадугледжваў стварэнне вучэбнага і навуковага комплексу на аснове пашырэння акадэмічных сувязяў і ўключэння ў яго склад гімназій, каледжаў і іншых навучальных устаноў. Такой практычнай пляцоўкай пры інстытуце становіцца лінгвістычна-гуманітарны каледж г. Мінска, адкрыты ў чэрвені 1991 года. Значную дапамогу па ўстанаўленні сувязяў і арганізацыі спецыяльнай падрыхтоўкі з каледжам аказвалі І. М. Андрэасян, А. А. Вейзэ, Н. П. Баранова, А. М. Гарлатаў, А. В. Зубаў, Т. Г. Гуцава, Л. С. Бараноўскі і інш. [13, арк. 3].

Ва ўмовах пераходу на двухступеньчатую сістэму падрыхтоўкі ўніверсітэт у больш значнай ступені прымерваў на сябе ролю не толькі базавай, але і галаўной установы па падрыхтоўцы спецыялістаў па замежных мовах, рэктарат надаваў шмат увагі вучэбна-метадычнай рабоце, павышэнню якасці выкладання, увядзенню новых метадык і выкарыстанню інавацыйных тэхналогій, у тым ліку праз спадарожнікавае тэлебачанне [14, с. 171]. З мэтай аб'яднання намаганняў у вырашэнні розных праблем і актуальных пытанняў вучэбнага і метадычнага працэсу ў верасні 1994 г. Саветам універсітэта прымаецца рашэнне аб распрацоўцы палажэння і аднаўленні работы вучэбна-метадычнага савета, які ўзначаліла П. М. Бабінская [15, арк. 4].

У новых умовах рэктарат шукаў шляхі па ўдасканаленні выхаваўчай работы з моладдзю. Гэта было асабліва актуальным ва ўмовах, калі, з аднаго боку, у грамадскім жыцці краіны і ВНУ назіраўся адыход ад дзейнасці такіх традыцыйных структур, як партыя і камсамол, а з другога – на першы план для моладзі выступалі адмоўныя наступствы паглыблення сацыяльна-эканамічнага крызісу. У тых умовах кіраўніцтва ўніверсітэта імкнулася знайсці правільныя рашэнні, каб дапамагчы кожнаму маладому чалавеку звязіць да мінімуму разрыў паміж грамадскім усведамленнем і штодзённым студэнцкім жыццём [16, арк. 84].

У якасці практычнай платформы для ўзмацнення грамадзянска-патрыятычнай дзейнасці студэнтаў рэктаратам быў прапанаваны план падрыхтоўкі і правядзення мерапрыемстваў да святкавання 50-х угодкаў Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне [16, арк. 87–88].

Рэарганізацыя ВНУ ставіла на парадак дня пытанні пашырэння платных паслуг для тых, хто мае жаданне ўдасканаліць ці вывучыць замежную мову. Для гэтага ў лістападзе 1991 г. у інстытуце быў адкрыты вячэрні факультэт замежных моў, дзе ўжо праз тры гады на ім налічвалася 47 слухачоў, для якіх былі створаны 47 аўдыторных груп з розным узроўнем мовы і ведаў [15, арк. 13–15].

Не столькі пошук дадатковых крыніц фінансавання, колькі імкненне ўключыць ўніверсітэт у сістэму міжнародных сувязяў і міжкультурных камунікацый прывяло кіраўніцтва ўніверсітэта да пераканання аб неабходнасці стварэння факультэта заходнееўрапейскіх моў. Адзіным адрозненнем набору студэнтаў на факультэт было тое, што навучанне вялося на платнай аснове, але ўсе мелі роўныя, у параўнанні з іншымі студэнтамі ўніверсітэта,

правы і абавязкі. Спачатку прывабліваў студэнтаў і тэрмін навучання – 4 гады. Таксама шматабяцаючымі з’яўляліся і назвы профільных спецыялізацый: эканоміка і кіраванне; інфармацыйныя тэхналогіі. Многіх прыцягвала і спецыялізацыя «перакладчык-рэферэнт». Першы набор на 1994/95 навучальны год быў праведзены на 3 аддзяленні – англійскай, нямецкай і французскай моў, на якія набралі 148 студэнтаў (12 груп). Як адзначаў дэкан факультэта А. М. Захараў на пасяджэнні савета ў кастрычніку 1994 г., конкурс на англійскае аддзяленне складаў 5 чалавек на месца [17, арк. 26, 41–43].

26 мая 1995 г. Савет універсітэта прымае рашэнне аб стварэнні на базе МДЛУ рэспубліканскага часопіса па праблемах выкладання замежных моў пад назвай «Лінгва: замежныя мовы ў Беларусі». У складзе рэдакцыйнага савета былі зацверджаны: У. В. Макараў – галоўны рэдактар: адказны сакратар – Т. П. Лявонцьева; членамі рэдакцыйнага савета – А. Я. Міхневіч, Н. П. Баранав, А. М. Сцяпанав, А. А. Вейзэ, П. М. Бабінская, А. Ф. Будзько, Т. У. Панова, В. А. Судленкова, І. А. Рабчынская [18, арк. 174].

Асабліва важным рубяжом новага этапу развіцця ўніверсітэта стала зацвярджэнне Статута МДЛУ, падрыхтаванага камісіяй на чале з рэктарам. Дакумент, прадстаўлены ў беларускамоўным варыянце прарэктарам па вучэбнай рабоце Н. П. Баранавай, быў зацверджаны на сумесным пасяджэнні вучонага і вялікага саветаў 23 снежня 1994 года. Паводле яго першага раздзела Статута МДЛУ з’яўляўся дзяржаўнай навучальнай установай нацыянальнай сістэмы адукацыі, адным з цэнтраў філалагічнай падрыхтоўкі па замежных мовах і вучэбным, навукова-метадычным і навуковым комплексам непераарыўнай (двухузроўневай) адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь [19, арк. 3].

Адным з новых палажэнняў, замацаваных Статутам, з’яўлялася прызначэнне на кіруючую пасаду рэктара ўніверсітэта. Паводле раздзела IV – «Прафесарска-выкладчыцкі склад, навуковыя і іншыя супрацоўнікі» – такое прызначэнне праводзіцца Міністэрствам адукацыі і навукі Рэспублікі Беларусь тэрмінам да 5 гадоў з ліку тых кандыдатаў, якіх вылучае Савет універсітэта. Працэдура вылучэння кандыдатаў адбывалася на заключным пасяджэнні Савета ўніверсітэта 23 чэрвеня 1995 года. Пасля вылучэння кандыдатур у бюлетэні для галасавання былі ўнесены 3 прозвішчы. Пастановай было выпрацавана меркаванне Савета аб прызначэнні рэктара з трох кандыдатаў (Н. П. Баранав, У. В. Макараў, А. Я. Міхневіч) [20, арк. 177–178]. У адпаведнасці з загадам № 76-к, падпісаным Міністрам адукацыі і навукі РБ В. І. Стражавым 5.07.1995 г., Н. П. Баранав прызначалася рэктарам універсітэта з 10.07.1995 года.

Пасля заканчэння тэрміна працы У. В. Макараў згодна з загадам Міністэрства адукацыі і навукі Рэспублікі Беларусь быў вызвалены ад выканання абавязкаў рэктара Мінскага дзяржаўнага лінгвістычнага ўніверсітэта [1, дадатак]. Са жніўня 1995 па жнівень 2014 г. ён працаваў на пасадзе прафесара кафедры лексікалогіі французскай мовы МДЛУ. 28 жніўня 2014 г. быў вызвалены ад выканання абавязкаў прафесара па ўласнай просьбе ў сувязі з выхадам на пенсію па ўзросце [1, дадатак].

Такім чынам, працоўная дзейнасць У. В. Макарава на пасадзе рэктара ўніверсітэта пераканаўча сведчыць аб тым, што гэтыя гады не былі звычайным чарговым перыядам у гісторыі вышэйшай навучальнай установы, які на той час набліжаўся да свайго паўвекавага юбілею і больш трывала замацоўвалася ў сістэме нацыянальнай адукацыі Рэспублікі Беларусь. Галоўным здабыткам таго кароткага перыяду можна лічыць рэарганізацыю інстытута ва ўніверсітэт, пераўтварэнне апошняга ў цэнтр філалагічнай падрыхтоўкі па замежных мовах. Пераход на двухузроўневую сістэму падрыхтоўкі прадугледжваў найбольш хуткае ўваходжанне ўніверсітэта ў сусветную навуковую і культурна-эканамічную супольнасць. Трымаючы арыенцір на новую стратэгію, прафесарска-выкладчыцкі калектыў лінгвістычнага ўніверсітэта пастаянна шукаў унутраныя рэзервы для далейшага ўдасканалення навуковага, навучальнага і выхаваўчага працэсу ў МДЛУ.

ЛІТАРАТУРА

1. Личное дело Макарова Владимира Васильевича // *Архіў Мінскага дзяржаўнага лінгвістычнага ўніверсітэта (далей – МДЛУ)*. – Воп. 5 п. – Спр. 2300.
2. Устав Минского государственного педагогического института иностранных языков (МГПИИЯ) от 28.12.1990 г. // *НАРБ*. – Ф. 1154. – Воп. 1. – Спр. 1585.
3. Протокол заседания Ученого совета МГПИИЯ от 15.03.1991 г. // *НАРБ*. – Ф. 1154. – Воп. 1. – Спр. 1646.
4. Протокол заседания Ученого совета МГПИИЯ от 31.05.1991 г. // *НАРБ*. – Ф. 1154. – Воп. 1. – Спр. 1646.
5. Протокол заседания Ученого совета МГПИИЯ от 27.06.1991 г. // *НАРБ*. – Ф. 1154. – Воп. 1. – Спр. 1646.
6. *Новікаў С. Я.* Кузня лінгвістычных кадраў вышэйшай кваліфікацыі / *С. Я. Новікаў* // *Вестник МГЛУ*. Сер. 3. – 2014. – № 13. – С. 219–228.
7. Штатное расписание университета на 1995 год и перечень изменений к нему // *Бягучы архіў МДЛУ*. – Воп. 1. – Спр. 200.
8. Итоги научно-исследовательской работы в МГПИИЯ в 1990 г. // *НАРБ*. – Ф. 1154. – Воп. 1. – Спр. 1646.
9. Протокол заседания совета факультета испанского языка от 25.12.1990 гг. // *НАРБ*. – Ф. 1154. – Воп. 1. – Спр. 1651.
10. Протокол заседания кафедры педагогики МГПИИЯ от 7.12.1990 г. // *НАРБ*. – Ф. 1154. – Воп. 1. – Спр. 1656.
11. Отчет о работе подготовительного факультета для иностранных граждан МГПИИЯ в 1990–1991 учебном году // *НАРБ*. – Ф. 1154. – Воп. 1. – Спр. 1653.
12. Отчет кафедры русского языка подготовительного факультета для иностранных граждан МГПИИЯ за 1980–1981 учебный год // *НАРБ*. – Ф. 1154. – Воп. 1. – Спр. 1039.
13. Протокол заседания Ученого совета МГПИИЯ от 18.09.1991 г. // *Бягучы архіў МДЛУ*. – Воп. 1. – Спр. 5.
14. *Макаров В. В.* Избранное: Язык. Семиотика. Культура : сб. науч. ст. / *В. В. Макаров ; редкол.: А. Н. Степанова (отв. ред.), Е. А. Булат, Ф. Т. Михасенко*. – Минск : МГЛУ, 2014. – 236 с.

15. Протокол засядання Ученога савета МГЛУ ад 27.01.1995 г. // Бягучы архіў МДЛУ. – Воп. 1. – Спр. 161
16. Протокол засядання Ученога савета МГЛУ ад 30.09.1994 г. // Бягучы архіў МДЛУ. – Воп. 1. – Спр. 161.
17. Протокол засядання Ученога савета МГЛУ ад 28.10.1994 г. // Бягучы архіў МДЛУ. – Воп. 1. – Спр. 161.
18. Протокол засядання Ученога савета МГЛУ ад 26.05.1995 г. // Бягучы архіў МДЛУ. – Воп. 1. – Спр. 161.
19. Статут Мінскага дзяржаўнага лінгвістычнага ўніверсітэта // Бягучы архіў МДЛУ. – Воп. 1. – Спр. 61.
20. Протокол засядання Ученога савета МГЛУ ад 23.06.1995 г. // Бягучы архіў МДЛУ. – Воп. 1. – Спр. 161.

Поступила в редакцию 26.03.15